Blákrossheimið

Ársfrágreiðing 2011

Lynggøta 12
FR 100-Tórshavn
www.blakross.fo
t-post:blakrossheimid@blakross.fo

Innihald

Um stovnin ... 3
Nevndin ... 3
Starvsfólk ... 3
Játtan ... 3
Rakstur ... 3
Samstarv ... 4
Viðgerð á Blákrossheiminum ... 5
Eftirviðgerð ... 5
Viðgerð – býtt eftir slagi ... 5
Viðgerð - býtt eftir aldri ... 6
Ung í viðgerð ... 6
Viðgerð - býtt eftir kyni ... 7
Viðgerð - býtt eftir hvussu ofta fólk hava verið í viðgerð ... 8
Ambulant viðgerð ... 9
Familjuskeið – skeið fyri avvarðandi ... 10
Ymisk hagtøl frá Blákrossheiminum ... 11
Framtíðarútlit ... 12

Um stovnin

Blákrossheimið varð sett á stovn av Bláa Krossi Føroya í 1984, og var tá pláss fyri fimm búfólkum. Tilboðið varð víðkað til 15 búpláss í 1987, og hevur Føroya Landsstýri stuðlað rakstrinum øll árini. Frá og við 2003 er hetta broytt til, at Landsstýrið letur rakstrarjáttan til Blákrossheimið. Í samband við umleggingar av viðgerðini, hava vit í dag 12 pláss umframt ambulant.

Nevndin

Í nevndini fyri Blákrossheimið sita trý umboð.
Hjalmar Hansen, Rituvík, aðalskrivari í Bláa Krossi Føroya, er formaður; Alfred Olsen, løgtingsmaður, Saltnes, er næstformaður, og Anna Hentze, lærari, Søldarfjørður, er skrivari.

Starvsfólk

Tað eru 9,5 fulltíðarstørv á Blákrossheiminum. Talan er um leiðara, ein sálarfrøðing, tveir viðgerðar, sjúkrasystir og onnur starvsfólk. Eisini er lækni fast knýttur at heiminum, men er hesin ikki taldur við í uppgerðini av fulltíðarstarvsfólkum.

Játtan

Á fíggjarlógini fyri 2011 fekk Blákrossheimið eina rakstrarjáttan áljóðandi kr. 5.125 tkr. Eftir umbøn til Heilsumálaráðið fyrst í 2011, varð játtanin hækkað við uml. 2,1% í mun til 2010. Raksturin av Blákrossheiminum í 2011 var í samsvar við játtanina.

Rakstur

Ein støðugur trupulleiki, sum Blákrossheimið er í, er, at alt størri partur av játtanini orsakað av lønarhækking fer til lønir, og tessvegna verður minni til aðrar útreiðslur.
Niðanfyri sæst lutfalsliga prosentbýtið millum lønir og annan rakstur seinastu níggju árini.

	2003	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**
Lønir	68%	71%	71%	73%	72%	73%	73,4%	76,8%	72%
Aðrar. útr.	32%	29%	29%	27%	28%	27%	26,6%	23,2%	28%

Fyri at játtanin fyri 2011 skuldi halda, var neyðugt at tiltøk, sum skerdu viðgerðina, vórðu sett í verk. Hetta var gjørt við at hava stongt eina viku afturat um summarið. Harafturat vóru bert tvey skeið fyri avvarðandi á skránni í 2011.

Samstarv

Blákrossheimið hevur eitt gott og umfatandi samstarv við partar, sum á ymiskum økjum hava við brúkararnar at gera. Eitt nú er samstarv við Kriminalforsorgina í samband við rúsdrekkakoyring og aðrar dómar, har fólk verða dømd at vera edrú. Eisini er samstarv við kommunalar sosialar myndugleikar ella tá ið talan er um barnaverndarmál. Viðmerkjast skal, at samstarvið við barnaverndirnar kring landið er økt. Blákrossheimið bjóðar viðgerð í arrestini, og hevur hetta tilboðið eisini verið nýtt í 2011.

Viðgerð á Blákrossheiminum

Viðgerðin á Blákrossheiminum er skipað sum heildarviðgerð, og inniheldur hendan bráðfeingis viðgerð, dag- ella samdøgurviðgerð og eftirviðgerð. Hetta er høvuðsvirksemið hjá stovninum. Umframt hetta hevur Blákrossheimið, sum liður í viðgerðini, tilboð um ambulanta viðgerð, familjuviðgerð og eftirviðgerð.

Viðgerðin á Blákrossheiminum hevur til endamáls at royna fullkomið fráhald frá rúsevnum, t.e. at vit viðgera fólk, ið hava mist tamarhald á nýtsluni. Hetta gera vit við í fyrstu atløgu at avrúsa, samstundis sum vit arbeiða í bólkum við m.a. motivatión, rúsfunktión, broytingarætlan og upplýsing. Í aðru atløgu fylgja brúkararnir viðgerðarætlan, sum verður gjøgnumførd við arbeiði í bólkum og einasamtalum, har vit seta fokus á tað, hin einstaki hevur brúk fyri. Mátin vit arbeiða uppá er sosialpedagogisk viðgerð og psykologisk viðgerð, og nýta vit t. d. eg-styrkjandi-terapi, ACT- terapi og kognetiva terapi.

Eftirviðgerð

Í 2011 eru vit miðvíst farin at arbeiða meira við heildarviðgerð, soleiðis at skilja, at fólk eftir at tey hava verið í viðgerð, arbeiða víðari í skipaðum bólkum í eftirviðgerð í upp til tvey ár frameftir. Tá møguleiki er fyri at arbeiða víðari í bólki, er lættari at halda seg til upprunaligu avgerðina um, at broyta lívsstíl.

Viðgerð – býtt eftir slagi

Ein munandi broyting er farin fram seinastu árini, tá talan er um hvat slag av misnýtslu, fólk leita sær hjálp fyri á Blákrossheiminum. Rúsdrekka er tó framvegis nógv tann størsti trupulleikin. Mynstrið er eisini, at í Føroyum hava vit so at siga ikki misnýtslu, har bert talan er um hash og narkotisk evni; rúsdrekka er altíð ein partur av misnýtsluni. 59 % av teimum, sum vóru í viðgerð í 2011, høvdu rúsdrekkatrupulleikar, í mun til 54% í 2010. Hini 41 % vóru fólk, har rúsdrekka varð blandað saman við øðrum. Í 2010 var hetta talið 46 %.
Misnýtslan av alkoholi og tablettum hevur verið svingandi seinastu árini. Í 2008 var hetta slagið av misnýtslu 15 % av viðgerðunum, í 2010 var tað 23%, og í 2011 er tað fallið til 12% í 2011. Størstu sveiggini eru í misnýtslumynstrunum, ið verða bólkað sum alkohol, tablettir, hash og narkotisk evni. Í 2006 var hesin bólkurin 14% av viðgerðunum. Í 2009, tá ið talið var hægst, var hetta 33% av viðgerðunum; í 2010 var tað minkað niður á 23%, men í 2011 var tað aftur hækkað til 30% (10+20).
Royndirnar frá innleggingunum á Blákrossheiminum vísa, at nærum eingin ”bara” nýtir t.d. hash ella onnur narkotisk evni í Føroyum. Ein grund til, at næstan eingin nýtir eitt einstakt evni, er væntandi, at tilgongdin av rúsevnum er óstøðug. Hetta, at næstan eingin heldur seg til eitt einstakt evni, er helst eitt serføroyskt fyribrigdi í mun til tey londini, vit samanbera okkum við, og stendst hetta helst av vantandi tilgongd av rúsevnum.
Á Blákrossheiminum síggja vit eina gongd, har ein størri partur av viðgerðunum er fyri misnýtslu av hash og/ella narkotisk evni saman við alkohol og tablettum. Henda gongd eigur at vera tikin í størsta álvara.

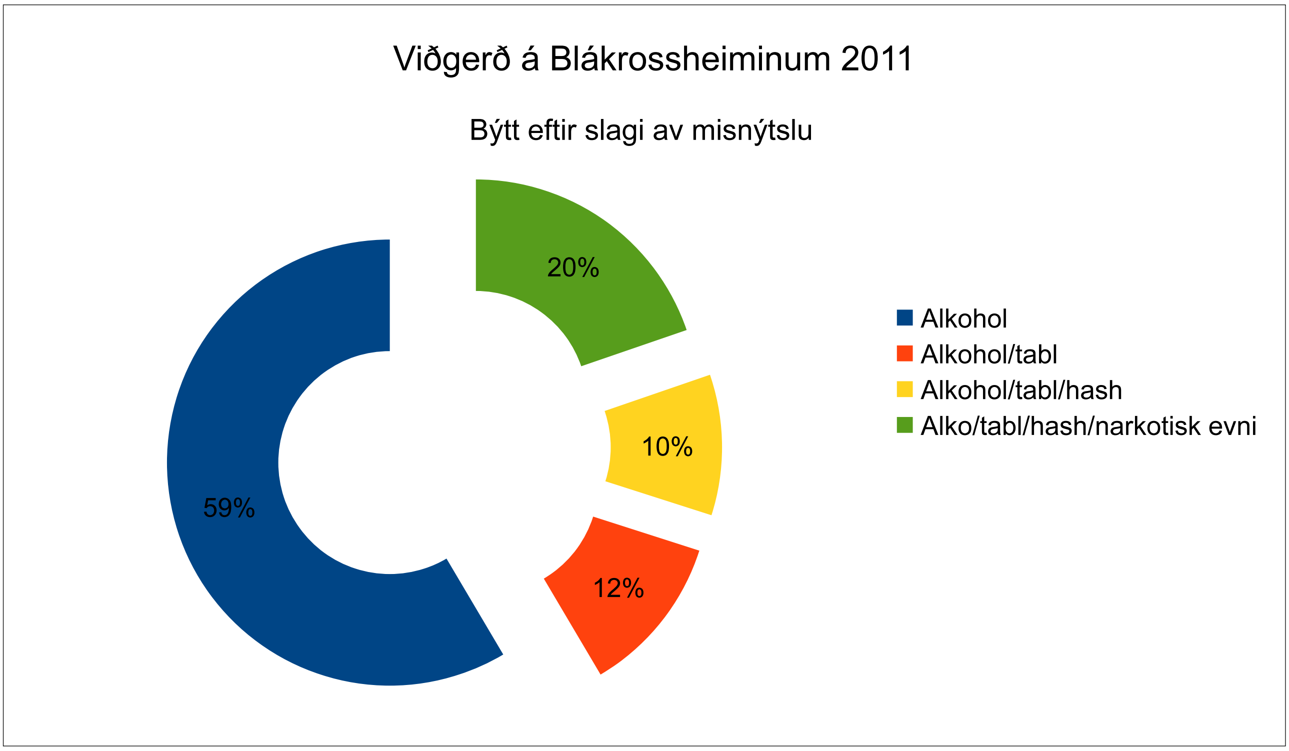

Viðgerð - býtt eftir aldri

Tey flestu sum leita sær hjálp fyri misnýtslu á Blákrossheiminum eru í aldrinum 30-60 ár, og hevur hetta verið soleiðis nógv tey seinastu árini. Í 2011 vóru 69% av teimum, ið leitaðu sær hjálp í hesum aldursbólki. Hetta er ein vøkstur í mun til 2010, tá ið hesi taldu 65% av viðskiftafólkunum, men hetta er ein minking í mun til 2008 og 2009, tá ið tey vóru ávikavist 73% og 72% av samlaða hópinum. Miðalaldurin á teimum sum vóru í viðgerð í 2011 var 45 ár. Hetta er ikki langt frá miðalaldrinum undanfarnu ár, tá ið hann hevur ligið millum 43 og 48 ár.

Ung í viðgerð

Blákrossheimið hevur hesi seinastu árini sæð ein vøkstur í talinum av yngri fólki, ið leita sær viðgerð. Í fjør vóru 23 fólk millum 18 og 30 ár í viðgerð, og er hetta ein øking frá 2006, tá einans 4 fólk í hesum aldursbólki vóru í viðgerð. Í prosentum er gongdin frá 2006 til 2011 soleiðis, at í 2006 umboðaði aldursbólkurin 2% av teimum, sum komu í viðgerð, í 2008 umboðaðu tey 10%, í 2009 heili 19%, í 2010 er hesin parturin 16% og í 2011 er hesin parturin lækkaður til 12%. Hóast talið hevur verið lækkandi síðan 2009, so hevur tað í fleiri ár ligið omanfyri 10%, og vísir hetta, eftir okkara fatan, at broytingar eru farnar fram í misnýtslumynstrinum. Hetta er eisini ein trupulleiki, ið má takast í álvara.

Tey ungu nýta í størri mun sterkaru rúsevnini, sum t.d. hash, amfetamin, kokain, og onnur narkotisk evni saman við rúsdrekka. Hetta ger, at tað aloftast er truplari at fáast við og tekur longri tíð at viðgera. Tey ungu kenna seg rímuliga væl á Blákrossheiminum, men tað kann tó verða trupult hjá teimum at vera saman við “gomlum” rúsdrekkamisnýtarum. Av hesi orsøk fáa tey ungu ambulanta viðgerð, sum vit vita ikki altíð er nøktandi fyri tey. Ynskiligt hevði tí verið, um eitt serstakt

viðgerðartilboð var fyri ung, og hava vit eisini gjørt Almannaráðið og Heilsumálaráðið vart við hetta. Viðmerkjast skal, at fleiri av teimum ungu verða send av landinum at fáa viðgerð, og hevði tað eftir okkara tykki verið munandi betri fyri tey, og bíligari fyri samfelagið, at tey fingu viðgerð í Føroyum.

Umráðandi er eisini, at tey ungu koma í viðgerð skjótast gjørligt, áðrenn trupulleikin verður ov stórur og veruliga fær fastatøkur á teimum. Besta loysnin er kortini at gera meira við upplýsing og fyribyrging millum børn og ung. Lættari er at fyribyrgja enn at hjálpa.

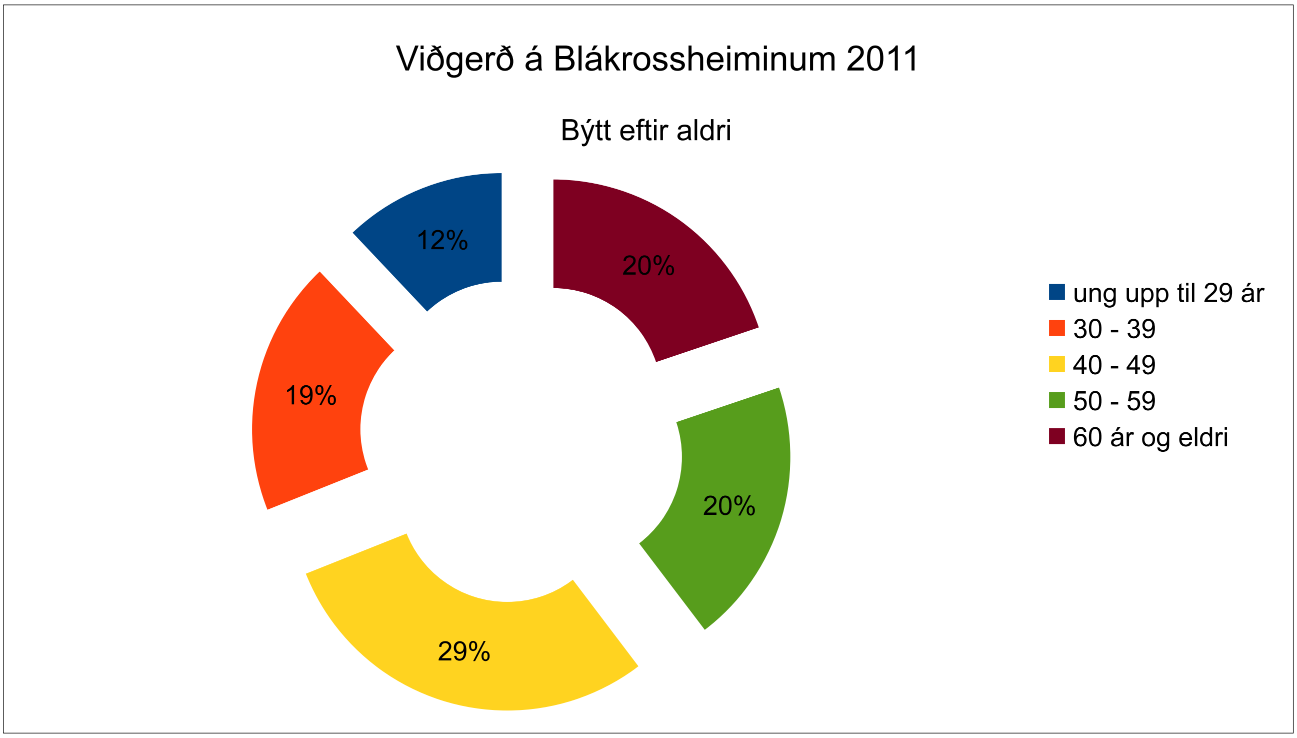

Viðgerð - býtt eftir kyni

Býtið millum kynini vísir, at størsti parturin av teimum, ið leita sær hjálp á Blákrossheiminum eru menn. Hyggja vit at tølunum fyri øll tey, ið hava verið í samband við stovnin, bæði sum innlegging og ambulant, síggja vit, at millum 2006 og 2010 hava menninir verið millum 75% og 86% av hesum. Í 2011 telja menninir 74%. Í 2006 vóru 86% av viðskiftafólkunum menn, og í 2011 var tað fallið niður á 74%. Tilsvarandi vøkstur er at finna hjá kvinnunum.
Hyggja vit hinvegin at innlegginum á stovninum, síggja vit, at kvinnurnar ikki eiga ein so stóran part sum í samlaða talinum. Í 2011 telja kvinnurnar 18% av innleggingunum, meðan menn telja 82%. Samanumtikið leita støðugt fleiri kvinnur sær hjálp hjá Blákrossheiminum, og kann hetta vera orsakað av broyttum misbrúksmynstri[1], men tað er eisini møguligt, at ein hugburðsbroyting er hend, soleiðis at tað er meira ”legalt” hjá kvinnum at leita sær hjálp.

1 Hava vit kanningina, sum deildin fyri arbeiðs- og almannaheilsu kunngjørdi í 2007, í huga, har eitt av úrslitunum var, at upp móti 60% av spurdu kvinnunum søgdu seg antin yvirhøvur ikki ella næstan ongantíð smakka sær á, so er frágreiðingin til øktu kvinnuumboðanina helst tann, at misbrúksmynstrið er broytt – at vit heilt einfalt fáa fleiri kvinnur, sum eru bundnar av rúsdrekka ella øðrum rúsandi evnum. (www.health.fo)

Tá ið talan er um hjálp til avvarðandi er kynjabýtið, at meginparturin av teimum, sum leitaðu sær hjálp í 2011, vóru kvinnur. 75% av hesum vóru kvinnur, meðan 25% vóru menn.

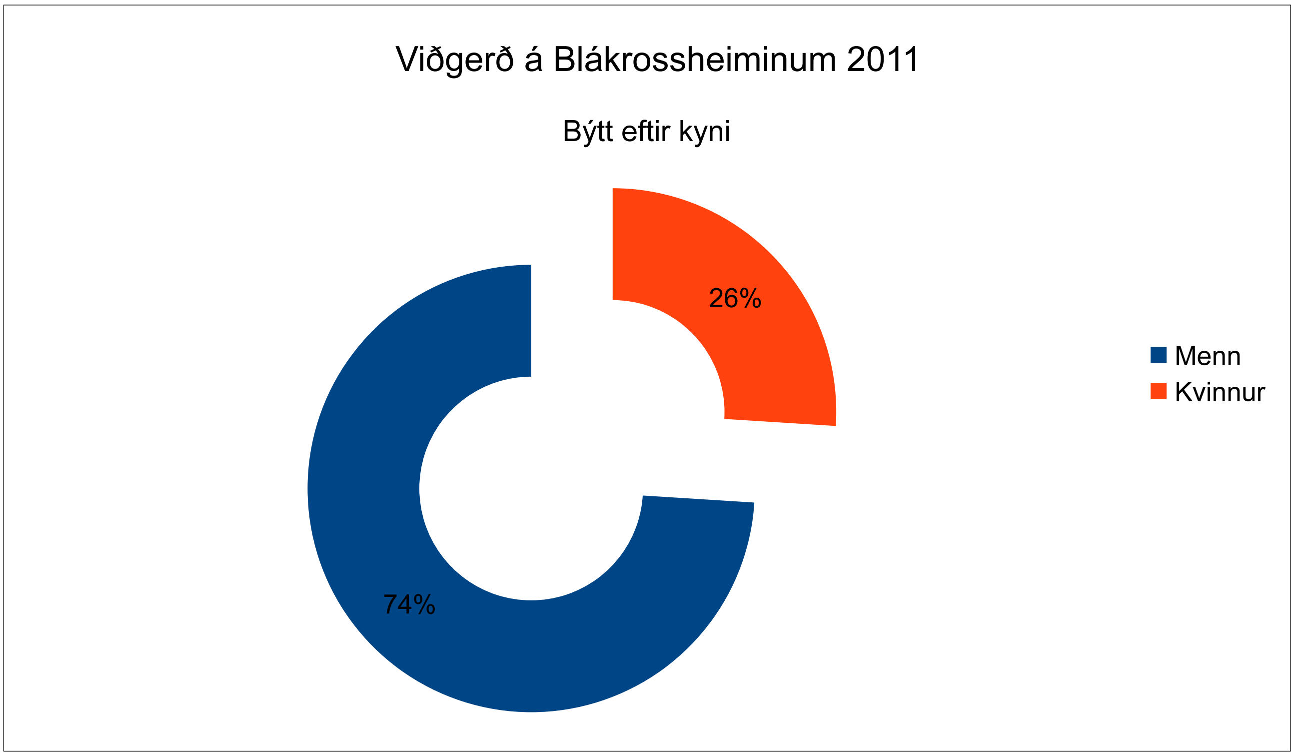

Viðgerð - býtt eftir hvussu ofta fólk hava verið í viðgerð

Tá ið alt er tikið við, eru 182 fólk skrásett at hava fingið viðgerð í fjør, og er hetta nakað færri enn í 2010, tá 198 vóru. Av hesum 182 vóru 31 persónar í ambulantari rúsviðgerð og 36 persónar í viðgerð sum avvarðandi. Innleggingarnar vóru 116 í tali.
Harumframt vóru 5 ung undir 18 ár í ambulantari viðgerð, í mun til 12 í fjør. Miðaltalið fyri, hvussu nógv fólk vóru inni pr. dag í 2011, var 11 fólk, og er hetta nakað minni enn árið fyri, tá miðaltalið var 14,1. Orsøkin til hesa gongd er, at størri dentur er lagdur á ambulanta viðgerð. Miðal innleggingartíðin var 28,5 dagar. Innleggingartíðin er støðugt hækkað seinastu árini. Í 2004 var innleggingartíðin 18 dagar í miðal. Í mun til 2011, tá hon var 28,5 dagar, er hon longd nógv. Hendan gongdin er í tráð við ætlan okkara at tryggja eina betri viðgerð. Hugsanin er, at ein haldgóð viðgerð krevur longri tíð. Harafturat krevja tey, ið nýta fleiri rúsevni, longri tíð í viðgerð.

Tølini fyri undanfarna ár vísa, at rættiliga fáir persónar koma afturvendandi í viðgerð. 78 % av teimum, vóru bara inni eina ferð. 15 % vóru inni tvær ferðir, 5 % tríggjar ferðir og so eru tað tey afturvendandi 2 %, ið vóru inni fýra ferðir ella oftari. Í hesum sambandi kann viðmerkjast, at talan ikki er um nakra veruliga viðgerð fyri hesi sum koma fjórðu ferð ella oftari; heldur er talan um avrúsing í nakrar dagar.

Í 2011 fingu 136 ymisk fólk viðgerð í mun til 143 árið fyri. Hetta er bæði innleggingar og ambulant, og her eru tey, ið Blákrossheimið hevur havt samband við fleiri ferðir í árinum, bara tald eina ferð. Til og við 2010 eru ambulantar viðgerðir skrásettar sum nýggj í viðgerð. Í samband við broytingar í viðgerðini, er skrásetingarhátturin broyttur, soleiðis at bara tey, sum ikki fyrr hava verið innløgd á

Blákrossheimið, verða skrásett sum nýggj í viðgerð. Umframt tey 22, ið ikki hava verið innløgd fyrr, hava 31 fingið ambulanta viðgerð. Tað vil siga, at soleiðis sum skrásett hevur verið fyrr, eru 53, sum ikki hava fingið viðgerð fyrr. Samanborið við tølini undanfarin ár sæst, at hetta er nakað lægri enn í 2010, men áleið tað sama sum árini 2007, 2008 og 2009 (sí talvu á síðu 11). 22 hava ikki verið innløgd fyrr, men av tí at hesi 22 fyrr hava verið skrásett saman við ambulantum viðgerðum, ber ikki til at samanbera hetta við undanfarin ár.

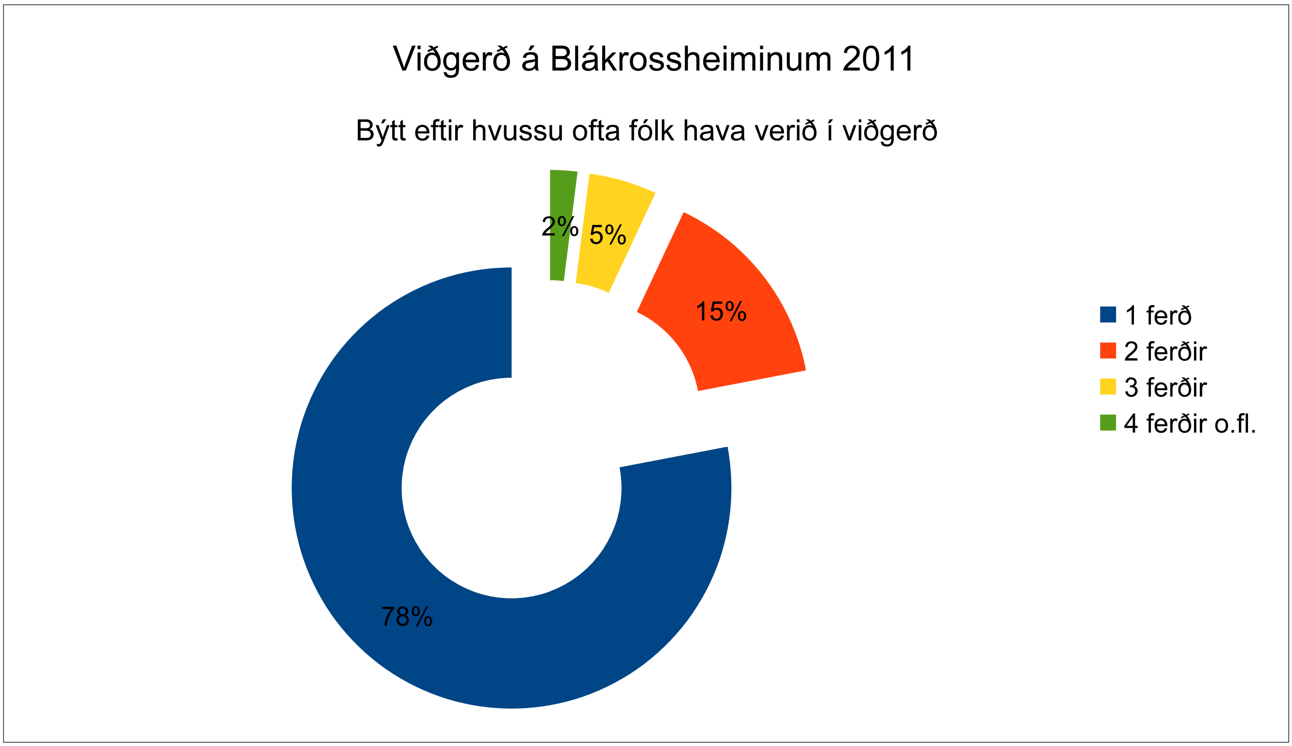

Ambulant viðgerð

Blákrossheimið hevur, sum liður í viðgerðini, tilboð um ambulanta viðgerð og eftirviðgerð á ymiskum økjum. Serliga eru tað ung fólk, sum fylla nógv í hesum partinum av arbeiðinum. Harafturat eru nakrir brúkarar, ið ynskja hendan møguleikan, ið hóskar betur til familju- og arbeiðslívið. Ambulanta virksemið er uppraðfest í 2011. At leggja størri dent á ambulanta viðgerð hevur ta ávirkan, at rúm hevur ikki verið fyri at hava eins nógv fólk innløgd.

Ungfólk millum 15 og 18 ár, ið fáa ambulanta viðgerð, er eitt lutfalsliga nýtt fyribrigdi. Í 2008 hevði Blákrossheimið samband við 8 í hesum aldri, í 2009 19, í 2010 12 og í 2011 5.

Vit hava í 2011 havt munandi fleiri avvarðandi til viðgerð umframt tilboðið um familjuskeið. Í 2011 hava 36 avvarðandi verið í ambulantari viðgerð á Blákrossheimum. Hendan gongd er fult í tráð við okkara hugsan, at rúsmisnýtsla ávirkar alt húskið.

Tríggir eftirviðgerðarbólkar eru virknir, har fundir eru hvørja ella aðruhvørja viku.

Familjuskeið – skeið fyri avvarðandi

Royndirnar vísa, at tað er sera týdningarmikið at taka familjuna við í samband við misbrúksviðgerð, tí tá eru vit við til at broyta neiliga familjustrukturin í heiminum, og harvið geva vit uppvaksandi ættarliðnum betri kor.

Blákrossheimið hevur seinastu árini miðvíst arbeitt við tilboði til avvarðandi hjá misnýtarum. Vit høvdu fyrsta skeiðið í januar 2006. Í 2007 vóru tvey familjuskeið. Í 2008 og 2009 vóru fýra familjuskeið hvørt árið. Orsakað av sparingum hava bert tvey familjuskeið verið í 2010 og 2011. Luttakaratalið í 2011 var tó rættiliga høgt – 21 fólk tilsamans.

Skeiðið fyri avvarðandi er eitt heildartilboð, har byrjað verður við 3 fylgjandi skeiðsdøgum. Ein mánað eftir verður fylgt upp við einum skeiðsdegi, og eftir tveir mánaðir við einum kvøldi. At enda verða luttakararnir innkallaðir ½ ár aftaná til eitt kvøld. Eftir hetta kunnu luttakarar halda áfram í einum sjálvhjálparbólki. Vit hava í 2011 roynt at broytt tað soleiðis, at skeiðið verður partvís lagt um vikuskiftið og um kvøldið. Hetta sær út til at vera væl dámt.

Nakrir sjálvarhjálparbólkar fyri avvarðandi eru sprotnir burtur úr skeiðunum, og halda hesi sjálv sambandið sínámillum

Ymisk hagtøl frá Blákrossheiminum

Heiti	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Tal av fólki, ið hava fingið viðgerð:	198	170	155	175	198	182
Ymisk fólk í rúsviðgerð:	108	116	106	126	143	136
Nýggj folk í rúsviðgerð:	35	47	44	59	72	(53)
Tal av innleggingum:						116
Nýggj fólk innløgd í rúsviðgerð:						22
Tal av ambulantum í rúsviðgerð:				19	44	31
Tal av avvarðandi í amb. viðgerð:						36
Røktardagar í alt:	3679	3993	4359	4742	4675	3300
Røktardagar miðal:	19	23	28	27	23,6	28,5
Miðal búfólk pr. dag:	11,2	12,1	13,2	14,4	14,1	11
Menn:	86 %	81 %	77%	82%	75%	74%
Kvinnur:	14 %	19 %	23%	18%	25%	26%
Miðalaldur:	47 ár	48 ár	48 ár	43 ár	43 ár	45 ár
Luttakarar á skeiði fyri avvarðandi:	27	23	30	29	12	21

Frágreiðing til tølini:

Tal av fólki, ið hava fingið viðgerð: Øll tey, ið hava verið í samband við Blákrossheimið og viðgerðar har. Tey, ið hava verið í viðgerð fleiri ferðir, eru tald eina ferð fyri hvørja ferð. Við í hesum talinum eru "Tal av innleggingum", "Tal av ambulantum í rúsviðgerð" og "Tal av avvarðandi í amb. viðgerð".

Ymisk fólk í viðgerð: Tal fyri, hvussu nógv ymisk fólk hava fingið viðgerð á Blákrossheiminum, bæði sum innlegging og ambulant.

Nýggj fólk í viðgerð: Bæði tey, ið hava fingið viðgerð ambulant, og tey, ið ikki hava verið innløgd á Blákrossheiminum fyrr, hava verið skrásett í hesum bólkinum. Hesin bólkurin er nú býttur sundur og lagdur í "Nýggj fólk innløgd í rúsviðgerð" og "Tal av ambulantum í rúsviðgerð".

Tal av innleggingum: Tal av fólki, ið hava verið innløgd til viðgerð á Blákrossheiminum. Hetta er eitt samlað tal fyri innleggingar, tvs. at hædd ikki er tikin fyri, at onkur hevur verið innlagdur fleiri ferðir.

Nýggj fólk innløgd í rúsviðgerð: Tal av fólki, ið ikki hava verið innløgd á Blákrossheimið til viðgerð fyrr.

Tal av ambulantum í rúsviðgerð: Hvussu nógv hava fingið viðgerð ambulant.

Tal av avvarðandi í amb. viðgerð: Hvussu nógv avvarðandi hava fingið ambulanta hjálp á Blákrossheiminum.

Framtíðarútlit

Ætlanin at byggja nýggjan bygning at hýsa viðgerðini er komin undir land. Gongst sum ætlað verður byrjað at byggja í 2012 og klárt at flyta í nýggja bygningin á Nesi í 2013. Við nýggjum viðgerðarheimi verða karmarnir um viðgerðina betur.

Arbeiðið við at lýsa okkara virðis- og viðgerðargrundarlag er liðugt. Næsta stig verður at fáa eina skipaða eftirmeting av viðgerðini. Við skipaðari eftirmeting verður støðugt bøtt um viðgerðina, og verða vit soleiðis betri til at málrætta viðgerðina til hvønn einstakan. Blákrossheimið og Heilsumálaráðið eru í gongd við at gera mál- og avrikssáttmála, og verður hesin undirskrivaður í ár.

Vinaliga og við vón um framhaldandi gott samstarv

Tórshavn, tann 15.02.2012

Olga Magnussen
leiðari